

II

(Säädökset, joita ei tarvitse julkaista)

KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 13 päivänä maaliskuuta 1996,

Baijerin osavaltion myöntämästä valtion tuesta EHTY:n teräsy yritykselle Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH:lle, Sulzbach-Rosenberg

(Ainoastaan saksankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(96/484/EHTY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen, ja erityisesti sen 4 artiklan c kohdan,

ottaa huomioon terästeollisuudelle myönnettävää tukea koskevista yhteisön säännöistä 27 päivänä marraskuuta 1991 tehdyn komission päätöksen N:o 3855/91/EHTY (1),

on kehottanut edellä mainitun päätöksen 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti muita jäsenvaltioita ja kolmansia osapuolia esittämään huomautuksensa,

ottaa huomioon saadut huomautukset,

sekä katsoo, että

I.

Komissio päätti 19 päivänä heinäkuuta 1995 aloittaa päätöksen N:o 3855/91/EHTY (jäljempänä terästukisäännöt) 6 artiklan 4 kohdan mukaisen menettelyn yhteensä 24,1125 miljoonan Saksan markan (12,82 miljoonan ecun) suuruisen lainojen vuoksi, jotka Baijerin osavaltio myönsi Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH:lle (jäljempänä NMH) heinäkuun 1994 ja maaliskuun 1995 välisenä aikana. Liittotahallituksen esittämien tietojen perusteella komissio päätteli, että näiden lainojen myöntämistä yritykselle ei ole mahdollista pitää markkinatalouden tavanomaista sijoituskäytäntöä vastaavana riskipääoman sijoittamisena,

ja sen vuoksi ne voivat olla terästukisääntöjen ja Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen (jäljempänä EHTY:n perustamissopimus) vastaista valtion tukea.

Komissio ilmoitti 25 päivänä syyskuuta 1995 päivättyllä kirjeellä liittotahallitukselle päätöksestään aloittaa menettely ja kehotti liittotahallitusta toimittamaan huomautuksensa ja asian kannalta tärkeinä pitämänsä lisätiedot. Saksan viranomaiset vastasivat 20 päivänä lokakuuta 1995 päivättyllä kirjeellä, jossa ne esittivät lisätietoja Baijerin osavaltion hallituksen lainanantosityistä ja viittasivat 13 päivänä tammikuuta ja 15 päivänä toukokuuta 1995 päivättyihin kirjeisiin, jotka viranomaiset olivat lähettäneet 30 päivänä marraskuuta 1994 aloitetun menettelyn (?) yhteydessä ja joissa ne myös ottivat huomioon 15 päivänä heinäkuuta, 14 päivänä syyskuuta ja 9 päivänä joulukuuta 1994 päivättyt kirjeet, jotka koskivat menettelyä, joka liittyi Baijerin osavaltion yksityistämissuunnitelman yhteydessä suunnittelemiin rahoitustoimenpiteisiin NMH:n ja Lech-Stahlwerke GmbH:n (jäljempänä LSW) tukemiseksi. Saksan viranomaiset korostivat, että lainoja pitäisi tarkastella ainoastaan tämän suunnitelman yhteydessä (III luvussa on liittotahallituksen yksityiskohtainen selvitys).

Komissio päätti 4 päivänä huhtikuuta 1995 (2), että NMH:lle suunniteltu 125,7 miljoonan Saksan markan (67,81 miljoonan ecun) tappiontasaus ja 56 miljoonan Saksan markan (29,78 miljoonan ecun) investointikustannusavustus samoin kuin LSW:lle suunniteltu 20 miljoonan Saksan markan (10,63 miljoonan ecun) tappiontasaus ovat terästukisääntöjen vastaista valtion tukea, ja sen vuoksi Baijeri ei saa myöntää näitä tukia.

(1) EYVL N:o L 362, 31.12.1991, s. 57

(2) EYVL N:o C 173, 8.7.1995, s. 3

(3) EYVL N:o L 253, 21.10.1995, s. 22

Toimenpiteet oli tarkoitettu Baijerin omistamien NMH:n osakkeiden (45 %) ja LSW:n osakkeiden (19,734 %) yksityistämisen yhteyteen, joka tapahtuisi myymällä ne Aicher-yhtymälle. Saksan liittohallitus nosti kanteen Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa komission päätöksen julistamiseksi mitättömäksi⁽¹⁾. NMH nosti kanteen Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja vaati päätöksen julistamista mitättömäksi⁽²⁾.

Komissio päätti 18 päivänä lokakuuta 1995, että 49,825 miljoonan Saksan markan (26,5 miljoonan ecun) lainat, jotka Baijerin osavaltio myönsi NMH:lle maaliskuun 1993 ja elokuun 1994 välisenä aikana, olivat terästukisääntöjen ja EHTY:n perustamissopimuksen vastaista valtion tukea ja että ne on sen vuoksi maksettava takaisin⁽³⁾. Liittohallitus nosti kanteen Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa ja vaati komission päätöksen julistamista mitättömäksi⁽⁴⁾ sekä esitti EHTY:n perustamissopimuksen 39 artiklan toisen kohdan mukaisen pyynnön. NMH nosti kanteen Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja vaati päätöksen julistamista mitättömäksi⁽⁵⁾.

Kirje, jolla komissio ilmoitti liittohallitukselle päätöksensä aloittaa menettely julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 23 päivänä marraskuuta 1995⁽⁶⁾, ja siinä kehoitettiin muita jäsenvaltioita sekä asiastuneita kolmansia osapuolia esittämään huomautuksensa.

Tämän menettelyn yhteydessä komissio on saanut seuraavan huomautuksen:

Eräs kansallinen terästuottajien yhdistys viittasi 30 päivänä marraskuuta 1994 aloitetun menettelyn yhteydessä esittämään huomautukseensa, jossa se oli viitannut yhteisön valtion tukia koskevan lainsäädännön periaatteeseen, jonka mukaan yrityksissä, joissa sekä valtio että yksityiset ovat omistajina kuten NMH:ssa, yksityisen sijoittajan toiminta on oleellinen osoitin siitä, voidaanko valtion osallisuutta pitää markkinatalouden tavanomaisen käytännön mukaisena. Lisäksi yhdistys korosti, että Baijerin osavaltio, joka omisti ainoastaan 45 prosenttia osakkeista, oli ainoa osakkeenomistaja, joka myönsi lainoja heinäkuun 1994 ja maaliskuun 1995 välisenä aikana, kun taas muut osakkeenomistajat eivät osallistuneet yrityksen rahoitukseen. Sen vuoksi yhdistys yhtyi komission ennakoarvioon, jonka mukaan lainat voivat olla valtion tukea.

Tämä huomautus toimitettiin liittohallitukselle 18 päivänä tammikuuta 1996 päivätyllä kirjeellä, jossa pyydettiin

kannanottoa. Saksan viranomaiset vastasivat 13 päivänä helmikuuta 1996 päivätyllä kirjeellä ja vahvistivat kantansa, jonka mukaan lainoja saisi tarkastella ainoastaan Baijerin osavaltion hallituksen yksityistämisuunnitelman yhteydessä. Saksan liittohallituksen tietojen mukaan lainat myönnettiin yrityksen toiminnan ylläpitämiseksi siihen asti, kunnes yksityistämisuunnitelma voidaan lopulta toteuttaa. Koska komissio oli päättänyt huhtikuussa 1995, että julkiset rahoitustoimenpiteet yksityistämiseen ovat luvattonta valtion tukea, voitaisiin yksityistämisuunnitelma toteuttaa vasta sen jälkeen, kun Euroopan yhteisöjen tuomioistuin olisi Saksan liittohallituksen odotusten mukaisesti julistanut tämän päätöksen mitättömäksi.

Saksan viranomaiset viittasivat siihen, että Baijerin osavaltio voi odottaa lainojen takaisinmaksua, jos se säilyttää osakkeensa ja NMH saavuttaa paremman liiketoiminnan tuloksen.

II.

Saatujen tietojen perusteella on tilanne seuraava:

Eisenwerk-Gesellschaft Maximilianshütte mbH:n ("Maxhütte") omaisuutta koskeva konkurssimenettely aloitettiin 16 päivänä huhtikuuta 1987. Selvitysmies päätti jatkaa yrityksen toimintaa ja laatia rakennemuutosuunnitelman. Vuoden 1990 puolivälissä kaksi vastaperustettua yritystä jatkoi Maxhütte i.K:n toimintoja. Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH (NMH) jatkoi entisen Maxhütten EHTY:n alaista tuotelinjaa, Rohrwerke Neue Maxhütte GmbH (RNM) jatkoi putkituotantoa. NMH omistaa 85 prosenttia RNM:stä, loput 15 prosenttia omistaa valmistettujen teräsputkien päämyyntiedustaja Kuhnlein Nürnbergistä.

NMH:n alkuperäiset osakkaat olivat Baijerin osavaltio (45 %), Thyssen Edelstahlwerke AG (5,5 %), Thyssen Stahl AG (5,5 %), Lech-Stahlwerke GmbH (11 %), Krupp Stahl AG (11 %), Klöckner Stahl GmbH (11 %) ja Mannesmann Röhrenwerke AG (11 %)⁽⁷⁾. Baijerin osavaltio otti vuonna 1988 haltuunsa 19,734 prosenttia LSW:stä, jotta tämä saisi mahdollisuuden osakkuuteen NMH-yrityksessä. Päätöksessään 26 päivältä heinäkuuta 1988 komissio päätteli, että valtion osallistuminen näihin kahteen yritykseen ei sisällä valtion tukea⁽⁸⁾.

Elokuussa 1992 liittohallitus ilmoitti komissiolle Baijerin osavaltion hallituksen aikeesta myöntää NMH:lle 4,5 miljoonan Saksan markan (2,4 miljoonan ecun) laina. Komissio päätti, että tämä laina ei ole valtion tukea, koska kaikki yksityiset osakkaat olivat valmiita myöntämään

⁽¹⁾ Asia C-158/95, EYVL N:o C 208, 12.8.1995, s. 8

⁽²⁾ Asia T-129/95, EYVL N:o C 229, 2.9.1995, s. 21

⁽³⁾ EYVL N:o L 53, 2.3.1996, s. 41

⁽⁴⁾ Asia C-399/95, EYVL N:o C 77, 16.3.1996, s. 5

⁽⁵⁾ Asia T-2/96, EYVL N:o C 64, 2.3.1996, s. 23

⁽⁶⁾ EYVL N:o C 312, 23.11.1995, s. 19

⁽⁷⁾ 27 päivänä kesäkuuta 1989 tehty komission päätös; ks. XIX kilpailupolitiikkaa käsittelevä kertomus (1990), 75 kohta, s. 86, tiedote 6-1989, 2.1.74 kohta.

⁽⁸⁾ Ks. XVII kilpailupolitiikkaa käsittelevä kertomus (1989), 198 kohta, s. 163

lainoja samoilla ehdoilla osakkuutensa mukaisella osuudella. Sen vuoksi osavaltio toimi samoin kuin yrityksen yksityiset osakkaat. Tästä päätöksestä⁽¹⁾ ja sen perusteista ilmoitettiin Saksalle 2 päivänä helmikuuta 1993 päivätyllä kirjeellä.

Klöckner Stahl GmbH siirsi 7 päivänä joulukuuta 1992 ja 3 päivänä maaliskuuta 1993 päivätyllä sopimuksella NMH:n osakkeensa yhden Saksan markan (0,53 ecun) hinnalla Hammeraussa sijaitsevalle Annahütte Max Aicher GmbH & Co. KG:lle (jäljempänä Annahütte). Krupp Stahl AG, Thyssen Stahl AG ja Thyssen Edelstahlwerke AG siirsivät 14 päivänä kesäkuuta 1993 NMH:n osakkeensa LSW:lle 200 000 Saksan markan (106 382 ecun) kauppahinnalla. Edellä mainittujen neljän osakkaan osakkeiden siirto Aicher-yhtymään kuuluville kahdelle yritykselle tuli voimaan 21 päivänä maaliskuuta 1994 sen jälkeen, kun Baijerin osavaltio oli antanut suostumuksensa, joka tarvittiin osakassopimuksen perusteella.

Nykyiset osakkuussuhteet ovat siten seuraavat:

Baijerin osavaltio	45 %
LSW	33 %
Annahütte	11 %
Mannesmann Röhrenwerke AG	11 %

LSW- ja Annahütte-yrityksissä enemmistövaltaa käyttää yrittäjä Aicher.

NMH tuottaa vuodessa noin 299 kilotonnia raakaterästä (tuotantokyky: 444 kilotonnia vuodessa), 81 kilotonnia puolivalmisteita ja 85 kilotonnia kevyitä ja raskaita profiileja (tuotantokyky: 258 kilotonnia vuodessa). Tytäryhtiö RNM tuottaa vuodessa noin 70 kilotonnia putkia (tuotantokyky: 136 kilotonnia vuodessa). NMH:lla on noin 870 työntekijää (31.10.1995) ja RNM:illä 560. NMH ei ole perustamisestaan lähtien vuoden 1990 puolivälistä tuottanut yhtään voittoa. Vuoden 1994 loppuun asti lasketujen tappioiden on todettu olevan 156,4 miljoonaa Saksan markkaa (83,19 miljoonaa ecua). Vuonna 1993 olivat tappiot noin 88 miljoonaa Saksan markkaa (46,8 miljoonaa ecua) liikevaihdon ollessa 216 miljoonaa Saksan markkaa (114,9 miljoonaa ecua). Tappioista 25 prosenttia johtui RNM:n kanssa tehdystä tulosten siirtoa koskevasta sopimuksesta. Vuonna 1994 oli NMH:lla 284 miljoonan Saksan markan (151 miljoonan ecun) liikevaihdolla tappioita noin 44 miljoonaa Saksan markkaa (23,4 miljoonaa ecua), joista kolmannes oli seurausta RNM:n kanssa tehdystä tulosten siirtoa koskevasta sopimuksesta.

Maaliskuuta 1992 lähtien, kun Thyssen, Krupp ja Klöckner ilmoittivat muille osakkaille päätöksestään luopua osakkuudestaan, teki Baijerin osavaltion hallitus parhaansa toteuttamiskelpoisen yksityistämisen- ja rakenne- muutossuunnitelman löytämiseksi yritykselle. LSW-yri-

tyksen kautta NMH:ssa osallisena oleva baijerilainen yrittäjä Max Aicher ehdotti, että yrityksen rakennemuutos toteutetaan perinteisen masuuniteknologian pohjalta ja käytetään siinä yhteydessä hyväksi baijerilaisten teräsyri-tysten NMH:n, Annahütten ja LSW:n yhdistämisestä syntyviä synergiaetuja. Tästä suunnitelmasta Baijerin osavaltiolle aiheutuvat kustannukset arvioitiin lopulta 200 miljoonaksi Saksan markaksi (106,4 miljoonaksi ecuksi). Manfred Kühnlein, joka on 15 prosentilla RNM:ssä osallisena oleva putkikauppias, ehdotti M.A.R.S.-nimellä kutsuttua ohjelmaa, jossa 14 yrityksen ryhmä otti käyttöön Voest Alpine AG:n ja Mercedes Benz AG:n ajoneuvojen korien kierrätykseen kehittämän uuden tekniikan. Tästä suunnitelmasta Baijerin osavaltiolle aiheutuvat kustannukset arvioitiin lopulta 280 miljoonaksi Saksan markaksi (148,9 miljoonaksi ecuksi). Vuonna 1993 laati US Recycling-Spezialisten WMX Technologies Inc.:iin kuuluva saksalainen WASTE Management GmbH tutkimuksen ajoneuvojen kierrätysohjelman toteuttamiskelpoisuudesta ja päätyi tulokseen, että suunnitelma ei ole taloudellinen. Baijerin osavaltion hallitus päätyi maaliskuussa 1994 lopulta yrittäjä Aicherin ehdotukseen. Toukokuussa 1994 Saksan liittohallitus ilmoitti komissiolle Baijerin osavaltion suunnitelmista Aicherin suunnitelmaan liittyvistä rahoitustoimenpiteistä.

Baijerin osavaltio ja Max Aicher GmbH & Co. KG sopivat 27 päivänä tammikuuta 1995 päivätyssä sopimuksessa, että Baijeri luovuttaa 45 prosentin osuutensa NMH:ssa kolmella Saksan markalla (1,59 eculla) Max Aicher GmbH & Co. KG:lle ja maksaa 80,357 prosenttia yritykselle vuoden 1994 loppuun mennessä kertyneistä tappioista. Koska tappioiksi oli lopulta todettu 156,4 miljoonaa Saksan markkaa (83,19 miljoonaa ecua), olisi osavaltion maksama summa ollut sopimuksen perusteella 125,7 miljoonaa Saksan markkaa (67,81 miljoonaa ecua). Osavaltion myöntämät osakaslainat korvaisivat sopimuksen mukaan osan tästä summasta heti sopimuksen tultua voimaan. Sopimuspuolet sopivat lisäksi, että Baijerin osavaltio maksaa enintään 56 miljoonaa Saksan markkaa (29,78 miljoonaa ecua) tiettyihin investointeihin. Toisessa 27 päivänä tammikuuta 1995 päivätyssä sopimuksessa Baijerin osavaltio ja Max Aicher sopivat, että osavaltio myy 19,734 prosentin osuutensa LSW:n pääomasta yhdellä Saksan markalla (0,53 eculla) Max Aicherille ja maksaa LSW:lle 20 miljoonan Saksan markan (10,63 miljoonan ecun) suuruisen "tasoitusmaksun".

Saksan liittohallitus ilmoitti komissiolle edellä kuvailut rahoitussuunnitelmat. Komissio päätti 4 päivänä huhtikuuta 1995, että toimenpiteet ovat valtion tukea, eikä niitä sen vuoksi saa toteuttaa. Sopimukset eivät tulleet voimaan, koska komission hyväksyntä oli niiden edellytyksenä.

Saksan liittohallitus ilmoitti komissiolle 13 päivänä tammikuuta ja 15 päivänä toukokuuta 1995 päivätyillä kirjeillä, että Baijerin osavaltio oli myöntänyt NMH:lle yrityksen liiketoiminnan jatkamisen mahdollistamiseksi seuraavat lainat niiden lainojen lisäksi, jotka olivat 18 päivänä lokakuuta 1995 tehdyn päätöksen kohteena:

⁽¹⁾ 23 päivänä joulukuuta 1992 tehty komission päätös, ks. tiedote 12-1992, 1.3.78 kohta.

Heinäkuu 1994	4,7 miljoonaa Saksan markkaa (2,47 miljoonaa ecua)
Syyskuu 1994	10,0 miljoonaa Saksan markkaa (5,26 miljoonaa ecua)
Lokakuu 1994	4,3125 miljoonaa Saksan markkaa (2,27 miljoonaa ecua)
Maaliskuu 1995	5,1 miljoonaa Saksan markkaa (2,68 miljoonaa ecua)
24,1125 miljoonaa Saksan markkaa (12,68 miljoonaa ecua)	

Lainat myönnettiin kymmeneksi vuodeksi 7,5 prosentin vuotuisella korolla, ja niitä maksettaisiin takaisin vuotuisilla lyhennyserillä ainoastaan silloin, kun NMH on edellisenä vuonna tuottanut voittoa.

NMH:n muut osakkaat [Mannesmann Röhrenwerke AG (11 %), LSW (33 %) ja Annahütte (11 %)] eivät vuoden 1993 joulukuun jälkeen ole osallistuneet yrityksen rahoitukseen.

III.

Saksan liittohallitus otti kantaa komission päätökseen menettelyn aloittamisesta sekä saatuihin huomautuksiin. Sen mielestä kyseisiä lainoja voidaan tarkastella ainoastaan yksityistämisen- ja rakennemuutosuunnitelman yhteydessä, eikä niitä voida luokitella valtion tueksi.

Saksan viranomaisten mukaan Baijerin osavaltio päätti vuonna 1992 lopettaa osakkuutensa NMH:ssä ja etsi yksityistaloudellisen ratkaisun yrityksen tulevaisuudelle. Baijerin viranomaiset kävivät useiden mahdollisten kumppaneiden kanssa vaikeita neuvotteluja, jotka kestivät koko vuoden 1993 ja vuoden 1994 maaliskuuhun asti. Toukuussa 1994 ilmoitettiin Aicher-suunnitelman rahoitukseen suunnitellut toimenpiteet komissiolle, joka teki lopullisen päätöksensä näistä toimenpiteistä 4 päivänä huhtikuuta 1995.

Tappiota tuottava NMH ei olisi voinut selviytyä ajanjaksosta komission näistä rahoitustoimenpiteistä tekemään lopulliseen päätökseen asti, jollei Baijerin osavaltio osakkaana olisi siirtänyt yritykseen käyttövaroja. Siten Baijeri Saksan viranomaisten mielestä myönsi kyseiset lainat turvatakseen osakkeidensa suunnitellun myynnin. Koska osavaltio oli 45 prosentillaan NMH:n pääosakas, vastaisi yrityksen rahoitus maksukykyisen osakkaan tavanomaista toimintaa sosiaalisessa markkinataloudessa. Tämä pitäisi paikkansa myös silloin, kun osake-enemmistön omistavat muut osakkaat eivät ole valmiita osallistumaan rahoitukseen.

Saksan viranomaiset viittasivat yksityistämisen- ja rakennemuutosuunnitelman rahoittamiseksi suunniteltuja toimenpiteitä koskevan menettelyn yhteydessä esittä-

miä huomautuksiin, joissa ne esittävät esimerkkejä, jotka niiden mielestä tukevat Saksan viranomaisten kantaa, jonka mukaan yksityiset sijoittajat toimisivat samoin. Ne viittasivat erityisesti esimerkkiin, joka käsittelee yksityistä Schörghuber-yhtymää asiassa Heilit & Woerner Bau AG (1).

Saksan viranomaisten mielestä NMH:n muiden osakkaiden toiminnan heinäkuun 1994 ja maaliskuun 1995 välisenä aikana ei voida katsoa osoittavan sijoittajien tavanomaista markkinataloudellista toimintaa. Saksan viranomaisten mukaan Aicher-yhtymään kuuluva Annahütte lopetti osallistumisensa NMH:n rahoitukseen elokuussa 1993 ja samaan yhtymään kuuluva LSW joulukuussa 1993, koska oli epävarmaa, voivatko ne toteuttaa yrityksen tulevaisuuteen liittyvät suunnitelmansa. Mannesmann oli kiinnostunut ainoastaan RNM:stä eikä sen vuoksi ollut valmis osallistumaan NMH:n rahoitukseen. Saksan viranomaisten mielestä Baijerin osavaltion NMH:lle myöntämä rahoitus vastaa tällaisessa tilanteessa sellaisen yksityisen sijoittajan tavanomaista toimintaa, jolla on riittävästi varoja yrityksen liiketoiminnan jatkamiseksi lisäämällä sen maksuvalmiutta.

Lisäksi liittohallitus korosti sitä, että arvioitaessa NMH:lle myönnettyä rahoitusta olisi otettava huomioon yrityksen pieni markkinaosuus Euroopan teräsmarkkinoilla, joka liittohallituksen mukaan on noin 0,2 prosenttia.

IV.

Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH on EHTY:n perustamissopimuksen 80 artiklan soveltamisalaan kuuluva yritys, koska se tuottaa EHTY:n perustamissopimuksen liitteessä I lueteltuja tuotteita, jolloin EHTY:n perustamissopimusta ja terästukisääntöjä on sovellettava.

EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c kohdan merkityksessä valtion tukea on kaikki julkisille tai yksityisille terästeollisuuden yrityksille omistusyhteyden, pääoman lisäyksen tai vastaavan rahoitustoimenpiteen

(1) Tämä asia esitellään yksityiskohtaisesti komission 4 päivänä huhtikuuta 1995 tekemässä päätöksessä (EYVL N:o L 253, 21.10.1995, s. 22).

muodossa tapahtuva valtion varojen siirto; se ei ole markkinatalouden tavanomaisen sijoituskäytännön mukaista riskipääoman sijoittamista, josta on mahdollista saada tulevaisuudessa osinkoja tai muuta pääoman lisäarvoa⁽¹⁾.

Suuruudeltaan yhteensä 24,1125 miljoonan Saksan markan (12,82 miljoonan ecun) lainat, jotka Baijerin osavaltio myönsi NMH:lle, ovat julkisten varojen siirtoa terästeollisuuden yritykselle. On tutkittava, voidaanko tätä varojen siirtoa pitää markkinatalouden tavanomaisen sijoituskäytännön mukaisena riskipääoman sijoittamisena, josta on mahdollista saada tulevaisuudessa osinkoja tai muuta pääoman lisäarvoa.

Arvioidessaan sitä, vastaako tietty julkisten varojen luovutus tavanomaista käytäntöä markkinataloudessa, komissio on aina ottanut lähtökohdaksi sellaisen yksityisen sijoittajan toiminnan, joka on aivan samassa tilanteessa kuin valtio. Kyseisen yrityksen yksityiset osakkaat ottaisivat huomioon ainoastaan yrityksen erityisen taloudellisen tilanteen arvioidessaan sitä, onko sijoitus taloudellisesti järkevä.

Yksityinen sijoittaja ei olisi valmis myöntämään taloudellisissa vaikeuksissa olevalle yritykselle rahoitusta, jos muut osakkaat eivät olisi valmiita avustamaan osakkuutensa mukaisella osuudella. Saksan lainsäädännön mukaan osakaslainoja, jotka myönnettiin tai joita ei peritty takaisin sellaisissa olosuhteissa, joissa yritys taloudellisen tilanteensa vuoksi on joko julistettava konkurssiin tai osakkaiden on sijoitettava lisää riskipääomaa, on pidettävä konkurssitapauksessa oman pääoman sijoittamisena ("oman pääoman korvaava laina", ks. 32a ja 32b §, Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung, jäljempänä GmbHG). Tämän lainsäädännön mukaan on yrityksen maksukyvyttömyyden ja siitä johtuvan konkurssin estämiseksi myönnettyjä osakaslainoja pääasiassa pidettävä oman pääoman sijoittamisena. GmbHG:n 26 pykälän 2 kohdassa otetaan huomioon se yleinen periaate, että osakkaat ovat valmiita sijoittamaan riskipääomaa ainoastaan silloin, kun myös muut osakkaat sijoittavat uutta pääomaa osakkuutensa mukaisesti.

⁽¹⁾ Ks. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimien asia C 40/85, Belgia v. komissio, Kok. 1986, s. 2321, 2345; asia C 303/84, Italia v. komissio, Kok. 1991, s. I-1433, I-1476; komission päätös N:o 3855/91/EHTY, EYVL N:o L 362, 31.12.1991, s. 57, johdanto-osan II osa, 5 kohta; komission tiedonanto jäsenvaltioille julkisista yrityksistä, EYVL N:o C 307, 13.11.1993, s. 3, 10-21 kohdat.

Periaatteessa osakkaan velvollisuutena ei ole sijoittaa GmbH-muotoiseen yhtiöön yli merkityn osuutensa pääomasta (707 §, Bürgerliches Gesetzbuch), ei myöskään silloin, kun yritys muuten menettäisi maksukykynsä.

Heinäkuusta 1994 maaliskuuhun 1995 Baijerin osavaltio, joka omistaa 45 prosenttia NMH:n osakkeista, järjesti 100 prosenttia osakkaiden antamasta maksuvalmiusavusta tappiota tuottavan yrityksen toiminnan jatkamiseksi. Aicher-yhtymään kuuluvat yritykset lopettivat osallistumisensa NMH:n rahoitukseen vuoden 1994 alkuun mennessä, juuri ennen kuin Baijerin osavaltion hallitus päätti lopullisesti toteuttaa Aicherin suunnitelman. Ne eivät myöskään aloittaneet uudelleen rahoitusta sen jälkeen, kun ne oli valittu NMH:n tuleviksi enemmistö-osakkaiksi, ja luottivat osavaltion valmiuteen pitää NMH:n liiketoiminta käynnissä siihen asti kunnes komissio hyväksyy Baijerin osavaltion uudet julkisten varojen siirrot.

Mannesmann Röhrenwerke AG, joka oli yhä NMH:n osakas, ei ollut valmis osallistumaan yrityksen rakenneuutuksen rahoitukseen. RNM:n toimialajohtajuuteen liittynyt motiivi voi tosin selittää, että Mannesmann toimi eri tavalla kuin Krupp, Thyssen ja Klöckner, mutta ei todista, että julkisen tahon toiminta vastaa markkinataloudellisesti toimivan sijoittajan toimintaa. Jos osakkaiden NMH:lle myöntämät lainat olisivat olleet taloudellisesti järkeviä ja kannattavia, olisi Mannesmann, joka on yksityinen yritys, myöntänyt lainoja.

Loput 55 prosenttia osakkeista omistavien NMH:n muiden yksityisten osakkaiden toiminta todistaa, että vastaavanlaisessa tilanteessa oleva yksityinen sijoittaja ei olisi myöntänyt rahoitusta, jonka Baijerin osavaltio antoi yritykselle.

Lisäksi voidaan todeta, että Baijerin osavaltio ei voinut missään vaiheessa odottaa näiden lainojen takaisinmaksuja. Jos NMH olisi tehnyt konkurssin, olisi lainoja edellä mainittujen pykälien säännösten mukaan (GmbHG:n 32a ja 32b §) käsitelty kuten omaa pääomaa, jolloin osavaltiolla olisi maksettu takaisin vasta sen jälkeen, kun kaikki muut velkojat ovat saaneet osuutensa, mikä oli erittäin epätodennäköistä.

Kyseisten lainojen myöntämisaikana Baijerin osavaltio oli halukas luopumaan näistä lainoista aiheutuvista saatavista mahdollistaakseen NMH:n osakkeidensa myynnin ja säilyttääkseen työpaikat rakenteellisesti

heikolla Oberpfalzin alueella. Baijeri oli jo maaliskuussa 1994 päättänyt toteuttaa Aicherin suunnitelman, johon sisältyi luopuminen lainojen takaisinmaksusta. Touku-kuussa 1995 Baijeri ilmoitti komissiolle aikomuksestaan maksaa noin 80 prosenttia vuoteen 1994 asti kerääntyneistä tappioista, joiden määräksi ilmoitettiin lopulta 125,7 miljoonaa Saksan markkaa (67,81 miljoonaa ecua). Baijerin yksityistämissopimuksen voimaantuloon asti myöntämät osakaslainat voitaisiin ilmoitetun suunnitelman mukaan vähentää suunnitellusta summasta.

Yksityinen sijoittaja odottaisi markkinataloudessa ainakin pitkällä aikavälillä tuottoa lainoilleen tai muulle rahoitukselleen. Tähän asiaan liittyen tuomioistuin totesi 21 päivänä maaliskuuta 1991 antamassaan tuomiossa⁽¹⁾ seuraavasti: "Jos julkisen sijoittajan pääomahuollolla ei pitkälläkään aikavälillä ole mahdollisuutta tuottavuuteen, on sitä pidettävä tukena."

Baijerin osavaltion toiminta sen myöntäessä kyseiset lainat ei siten vastaa yksityisen sijoittajan tavanomaista toimintaa markkinataloudessa. Saksan viranomaisten esittämät esimerkit eivät myöskään osoita päinvastaista. Komissio on 4 päivänä huhtikuuta 1995 tekemässään päätöksessä yksityiskohtaisesti osoittanut, että nämä esimerkit eivät ole sellaisia, että ne todistaisivat, että yksityinen sijoittaja olisi myös valmis antamaan pääomaa käytettäväksi ilman kohtuullista mahdollisuutta taloudelliseen hyötyyn.

Heilit & Woerner Bau AG:n osakkeensa tappiontasauksen jälkeen Walter Bau AG:lle myynyttä yksityistä baijerilaista Schörghuber-yhtymää käsittelevä esimerkkikään ei todista, että yksityiset sijoittajat olisivat valmiita pitämään tappiota tuottavan yrityksen toiminnassa ainoastaan noudattaakseen oletettuja yleishyödyllisiä velvoitteitaan sosiaalisessa markkinataloudessa. On tosin totta, että yksityiset yritykset samoin kuin yksityishenkilöt joskus luovuttavat varoja hyväntekeväisyys- tai yleistä etua palveleviin tarkoituksiin, mutta tämä toiminta eroaa perustavanlaatuisesti markkinataloudellisesti suuntautuneen yksityksen sijoittajan toiminnasta, ja sen vuoksi sitä ei voida käyttää verrattaessa julkisen tahon toimintaa sijoittajien tavanomaiseen toimintaan markkinataloudessa.

Baijerin osavaltion toiminnan pohjalla tässä tapauksessa voi hyvinkin olla osavaltion hallituksen halu välttää sosiaalisia ongelmia rakenteellisesti heikolla alueella, halu välttää siltä, että osavaltion katsottaisiin julkisuudessa olevan vastuussa yrityksen konkurssista ja halu auttaa vaikeuksiin joutunutta yritystä kannattavuuden palauttamiseksi. Tällaiset perustelut ovat tyypillisiä tukien myön-

tämislle. Sitä vastoin ne eivät todista, että tällä tavoin perusteltu taloudellinen tuki ei ole EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c kohdan ja terästükisääntöjen 1 artiklan mukaista valtion tukea.

Sen vuoksi on pääteltävä, että yhteensä 24,1125 miljoonan Saksan markan (12,82 miljoonan ecun) osakaslainat, jotka Baijerin osavaltio myönsi NMH:lle heinäkuun 1994 ja maaliskuun 1995 välisenä aikana, ovat valtion tukea.

Näiden lainojen tukielementti ei ole korkoihin liittyvä etuuskohtelu, vaan annetut pääoma itse. Lainoja on verrattava oman pääoman sijoittamiseen, koska Baijerin osavaltio saisi vuosittaisia lyhennysmaksuja pääomastaan ainoastaan silloin, kun yritys on edellisenä vuonna tehnyt voittoa. Tämä on tavallista oman pääoman sijoittamisessa. Jos yritys tekisi myöhemmin konkurssin, näitä lainoja käsiteltäisiin kuten sijoitettua omaa pääomaa ("oman pääoman korvaavat lainat", ks. GmbHG:n 32a ja 32b §). Baijerin osavaltiolla ei ole järjestystä mahdollisuutta saada lyhennyksiä oman pääoman korvaavista lainoista. Sen vuoksi lainasummaa on pidettävä osakkaan vaikeuksissa olevaan yritykseen sijoittamana omana pääomana.

EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c kohdan nojalla valtion tuet terästeollisuuden yrityksille ovat kiellettyjä. EHTY:n perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla neuvoston yksimielisellä puoltavalla lausunnolla tehdyissä terästükisäännöissä määrätään, että tiettyjä tukimuotoja voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvina. Näitä ovat muun muassa tuet tutkimus- ja kehitysohjelmiin (2 artikla), ympäristönsuojeluun (3 artikla), sulkemiseen (4 artikla) sekä yleisten tukiohjelmien mukaiset investointituet yhteisön tietyillä alueilla (5 artikla). NMH:lle myönnetty tuet eivät kuulu mihinkään näistä ryhmistä.

V.

Komissio päätelee sen vuoksi, että 24,1125 miljoonan Saksan markan (12,82 miljoonan ecun) suuruiset avustukset, jotka Baijerin osavaltio myönsi heinäkuusta 1994 maaliskuuhun 1995 lainojen muodossa EHTY:n terästeollisuuden yritykselle Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH:lle, ovat EHTY:n perustamissopimuksen ja terästükisääntöjen vastaista valtion tukea.

Periaatteessa kaikki laittomasti myönnetty tuki on peritävä takaisin tuensaajayritykseltä. Takaisinmaksu suoritetaan Saksan lainsäädännön menettelytapojen ja määräysten mukaisesti korkoineen, joka perustuu aluetukiohjelmien arvioinnissa käytettyyn viitekorkoon ja jota peritään tuen myöntämisaikakohdasta alkaen.

⁽¹⁾ Italia v. komissio (ENI Lanerossi), Kok. 1991, s. I-1433, I-1476, 21 ja 22 kohta

NMH:n pieni osuus Euroopan terästuotteiden markkinoilla ei vaikuta laittomasti myönnettyjen tukien takaisinmaksuun. Kaikki valtion tuki EHTY:n terästeollisuuden yrityksille, jota komissio ei ole hyväksynyt EHTY:n perustamissopimuksen tai terästukisääntöjen mukaan, on laitonta riippumatta siitä, että tuki vääristää kilpailua suhteellisen vähän kyseisen yrityksen koon vuoksi.

Ei ole mitään oikeudellista perustaa lykätä sellaisen laittomasti myönnetyn tuen takaisinperintämääräystä, joka myönnettiin odottamatta komission päätöstä tuen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille. EHTY:n perustamissopimus ja terästukisäännöt koskevat poikkeuksetta kaikkia EHTY:n terästeollisuuden yrityksiä. Yksikään yritys ei saa hyötyä valtion valmiudesta luovuttaa yritykselle valtion varoja terästukisääntöjen 6 artiklan 2 kohdan mukaisten velvollisuuksiensa vastaisesti.

Ei ole mitään syytä lykätä laittoman tuen takaisinperintämääräystä tässä tapauksessa siihen asti kunnes Euroopan yhteisöjen tuomioistuin ja Euroopan yhteisöjen ensimmäisen asteen tuomioistuin ovat tehneet päätöksen asioissa C-158/95 ja T-129/95. Kanteilla, jotka on nostettu sitä komission päätöstä vastaan, jonka mukaan tietyt terästeollisuuden yritysten eduksi suunnitellut rahoitustoimenpiteet ovat valtion tukea, eikä niitä sen vuoksi saa myöntää, ei ole lykkäävää vaikutusta.

Yritys, jota on tarkoitus tukea tällaisilla toimenpiteillä, ei saa saada valtion tukea, jonka ansiosta se voi jatkaa toimintaansa tuomioistuimen lopulliseen päätökseen asti. Se, että komissio ja jäsenvaltio ovat eri mieltä kysymyksestä, onko suunniteltu rahoitustoimenpide valtion tukea, ei tarkoita, että kyseistä yritystä voidaan tukea toimintatuilla, jotka kaikissa muissa tapauksissa ovat kiellettyjä EHTY:n terästeollisuuden yrityksille,

ON TEHNYT SEURAAVAN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Baijerin osavaltion Sulzbach-Rosenbergissä sijaitsevalle Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH-nimiselle terästeolli-

suuden yritykselle neljässä erässä heinäkuun 1994 ja maaliskuun 1995 välisenä aikana lainojen muodossa myöntämät 24,1125 miljoonan Saksan markan varat ovat valtion tukea, joka ei sovellu yhteismarkkinoille ja joka on kiellettyä EHTY:n perustamissopimuksen ja komission päätöksen N:o 3855/91/EHTY mukaan.

2 artikla

Saksan on perittävä tuki takaisin tuensaajayritykseltä. Takaisinmaksu on suoritettava Saksan lainsäädännön menettelytapojen ja määräysten mukaisesti tuen myöntämisaikakohdasta alkaen laskettuine korkoineen, joka perustuu aluetukiohjelmien arvioinnissa käytettyyn viitekorkoon.

3 artikla

Saksan on ilmoitettava komissiolle tämän päätöksen noudattamiseksi toteuttamistaan toimenpiteistä kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Saksan liittotasavallalle.

Tehty Brysselissä 13 päivänä maaliskuuta 1996.

Komission puolesta

Karel VAN MIERT

Komission jäsen